

การเพิ่มพลังศักยภาพแก่อสาสมัครกู้ภัยของสมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา โดยหลักสังคหวัตถุ 4*

AN EMPOWERMENT OF RESCUE VOLUNTEER OF KOKCHANG RESCUER ASSOCIATION, YALA PROVINCE THROUGH FOUR BASES OF SOCIAL SOLIDARITY

พระครูสมุห์พิสิทธิ์ อนาโย (ช่วยตริก)

Phrakhrusamu Pisit Analayo (Chuaytruek)

พระครูวิรัตธรรมโชติ

Prakru Viratdrammachot

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: pisit340@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา 2) เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทที่มีอยู่ใน โดยวิธีการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก พระไตรปิฎก อรรถกถา หนังสือ ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ อาสาสมัครกู้ภัย ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้รับบริการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา พบว่า แนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัยภาคบังคับ อาสาสมัครกู้ภัยต้องผ่านการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อเป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพที่ดี อาสาสมัครกู้ภัยต้องมีความรู้เบื้องต้นในการกิจที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง อาสาสมัครกู้ภัยต้องรู้จักตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานของการเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนการเสียสละของเจ้าหน้าที่กู้ภัย เป็นอีกหนึ่งพื้นฐานของจิตใจที่ดีงาม รู้จักการให้มากกว่าการรับ ดูแลผู้ประสบเหตุทุกคนอย่างเสมอภาคประดุจญาติพี่น้อง เคารพ

* Received 24 January 2020; Revised 29 February 2020; Accepted 29 February 2020

ความคิดเห็นของผู้อื่น มีการประเมินสถานการณ์อย่างรอบคอบ มีการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ จากประสบการณ์ของอาสาสมัครผู้ชำนาญงานและเชี่ยวชาญ มีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ ให้มีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา รู้จักฝึกฝนพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยรวมทั้งการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้บาดเจ็บ มีการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบที่ถูกกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า สังคหวัตถุ หมายถึง ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน ซึ่งเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กัน จำแนกได้ 4 อย่าง คือ ทาน คือ การให้ ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก อตถจริยา คือ ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และ สมานัตตตา คือ ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย

คำสำคัญ: ศักยภาพ, หลักสังคหวัตถุ 4, อาสาสมัครกู้ภัย

Abstract

This thesis entitled ‘An Empowerment of Rescue Volunteer of Kokchang Rescuer Association, Yala Province through Four Bases of Social Solidarity’ has three objectives: 1) to study the practical guidelines of Rescue Volunteer of Kokchang Rescuer Association, Yala province, 2) to study four bases of social solidarity as appeared in Theravada Buddhist scriptures, and This is a qualitative research done by studying documentaries collected from Tipitaka, commentaries, books, textbooks, research works, thesis and social media online sources. In this research, interview of rescue volunteers, community leaders, related department and involved people was also done. Then, the descriptive analysis was done to propose the data and suggestions. In the research, it was found that: 1) In the practical guidelines of rescue volunteers of Kokchang Rescuer Association, Yala province, it showed that they were properly compulsory trained in both theory and practice to gain certain good potentiality. They should have the basic knowledge on the prescribed task; they should attend their duty for 24 hours, they should know themselves where self-confidence could be made. Furthermore, rescue volunteers’ self-sacrificing is a must task because it serves as the foundation of good mind where giving is more

important than taking; they are purposely assigned to take a proper care of those who are under the disastrous situations like their relatives, they should respect to others' opinions while evaluating any situation. In this task, they should inculcate their knowledge based on experiences into those involved. As result of that, all equipment's can be prepared to be ready for whatever disastrous situation is going to take place; they should get themselves trained regularly so as to provide certain support to those who are in depth need, such as, first aids, carrying out whatever regulations are prescribed strictly. 2) According to four bases of social solidarity in Buddhism, they basically refer to virtues where one's mind is somehow attached to other mind resulting in supporting one another and they are of four principles; giving, kindly speech, useful conduct and even and equal treatment.

Keywords: Potential, Sangahavatthu 4, Rescue Volunteers

บทนำ

แต่ละครั้ง อุบัติเหตุเป็นสาเหตุที่ทำให้คนไทยเสียชีวิตมากที่สุดรองจากโรคหัวใจ และเมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้น ภาพที่ซิ่นตาก็คือ การเข้ามาให้การช่วยเหลือของหน่วยอาสาสมัครกู้ภัยต่าง ๆ ซึ่งมีจุดหมายที่การปฏิบัติตามหลักมนุษยธรรม โดยมีได้หวังผลกำไรแต่อย่างใด ในอดีตผ่านมาแสดงให้เห็นว่า หน่วยงานอาสาสมัครเหล่านี้เป็นที่พึ่งของประชาชนหน่วยงานหนึ่ง จนกระทั่งในที่สุดหน่วยงานเหล่านี้มิได้มีบทบาทจำกัดอยู่กับสาธารณภัยเท่านั้น บางครั้งยังมีส่วนเกี่ยวข้องในสถานที่เกิดเหตุอื่นอีก ที่มีผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต เช่น การฆาตกรรม อุบัติเหตุทางรถยนต์ อย่างไรก็ตามเนื่องจากบทบาทที่หลากหลาย และจำนวนอาสาสมัครที่มีมาก รวมถึงข้อจำกัดในด้านการทำงานของหน่วยงานเหล่านี้ก็ทำให้เกิดประเด็นทางจริยธรรมต่าง ๆ เช่น เวลาที่มีอุบัติเหตุรถยนต์ บางครั้งอาสาสมัครที่มาถึงก่อนจะเข้าเก็บทรัพย์สินในรถ และในตัวผู้บาดเจ็บ บางครั้งยังทำร้ายผู้บาดเจ็บอีกด้วย เวลาที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ อาสาสมัครจะหยิบฉวยทรัพย์สินในสถานที่เกิดเหตุเกิดปัญหาการแย่งผู้บาดเจ็บ หรือศพ บางครั้งเมื่ออาสาสมัครจากคนละมูลนิธิไปถึงที่เกิดเหตุพร้อมกัน จะมีการยื้อแย่งผู้บาดเจ็บ ซึ่งบางครั้งก็เป็นความขัดแย้งรุนแรง สาเหตุที่มีการแย่งกันเช่นนี้ ส่วนหนึ่งอาจมาจากการมีผลประโยชน์หรือไม่ (วิทยา ขาดิปัญญาชัย, 2548) ปัญหาด้านนิติเวช ในกรณีที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานที่ก่อเหตุอาชญากรรม อาสาสมัครมีความรู้ทางนิติเวชไม่เพียงพอใน

การเก็บศพ ก่อให้เกิดทำลายหลักฐานทางคดีสำคัญบางอย่างไป ที่ในการสอบสวนคดีนั้น หลักฐานพยานทั้งวัตถุและสิ่งแวดลอมย่อมมีผลต่อรูปคดีทั้งสิ้น สาเหตุที่ทำให้หลักฐานต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้รับความเสียหาย เกิดจากการมีบุคคลหลายฝ่ายเข้าไปในสถานที่นั้น เช่น ตำรวจท้องที่ ตำรวจกองปราบ นักข่าว และคนของมูลนิธิต่าง ๆ เอง เป็นต้น (สมานใจ ชันทีท้าว, 2547) ในบางครั้งเจ้าหน้าที่มูลนิธิที่เก็บศพ มีความล่าช้าในการนำส่งศพ ทำให้แพทย์ประเมินระยะเวลาที่เสียชีวิตใกล้เคียงกับความจริงได้ยากลำบาก และการเคลื่อนย้ายศพ ในประเทศไทยพนักงานสอบสวนและแพทย์ให้ความสนใจในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ้น้อยมาก ส่วนใหญ่มักให้ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ ซึ่งขาดความรู้ไปดำเนินการเมื่อมีการพบศพ จึงเป็นสาเหตุให้มีข้อผิดพลาดใน การสรุปประเด็นของการตายผิดธรรมชาติเหล่านี้อยู่บ่อย (พรทิพย์ โรจนสุนันท์, 2543)

สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2557 มีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดตั้งหน่วยบริการช่วยเหลือ ผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ จัดบริการการแพทย์ ก่อนส่งโรงพยาบาลได้ตลอด 24 ชั่วโมง ให้ผู้รับบริการ ผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ ได้รับบริการที่มีมาตรฐานอย่างทันสมัยทั้งที่ เป็นการสร้างหลักประกันถึงความปลอดภัยของประชาชน เมื่อเกิดการเจ็บป่วยฉุกเฉิน และอุบัติเหตุ ลดความพิการ หรือสูญเสียชีวิต และลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ส่งเสริม และทำให้เกิดความร่วมมือหรือประสานที่มีประสิทธิภาพกับโรงพยาบาล โดยมีสำนักงานใหญ่ของสมาคมตั้งอยู่ เลขที่ 34 ถนนช้างเผือก ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต จังหวัดยะลา (ประกาศนายทะเบียนสมาคม ประจำจังหวัดยะลา เรื่อง จดทะเบียนจัดตั้งสมาคม [สมาคมกู้ชีพกู้ภัย คอกช้าง], 2557) การปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา มีแนวนโยบายที่มุ่งเน้นให้อาสาสมัคร ทุกคนยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และให้บริการอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัย ซึ่งข้อเท็จจริงพบว่าบางครั้ง อาจเกิดการปฏิบัติในลักษณะที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมขณะปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ในด้านลบของอาสาสมัครกู้ภัย จนเป็นเหตุนำมาซึ่งความไม่ไว้วางใจจากผู้รับบริการและสังคมโดยรวมได้ องค์การจะก้าวเดินต่อไปได้อย่างมั่นคงต้องอาศัยหลักพุทธธรรมมาช่วยในการเพิ่มพลังศักยภาพให้แก่องค์กร

หลักสังคหวัตถุซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของพุทธศาสนิกชน เป็นหลักแห่งการสงเคราะห์ ยึดเหนี่ยวใจให้เป็นปึกแผ่นกันไว้ได้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก คือ สังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ด้วยสลัก เกาะยึดรถที่กำลัง

เล่นไป ให้ความเป็นรถและวิ่งเล่นได้ สังคหวัตถุเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเอื้อเพื่อเกื้อกูลสังเคราะห์ซึ่งกันและกัน เป็นหลักแห่งการให้บริการ ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ ทาน คือ การให้ คือ เอื้อเพื่อเผื่อแผ่เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ คือ วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดตื้นน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ่งใจ คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตามอรรถจริยา คือ การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม สมานัตตตา คือ ความมีตนเสมอ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี หลักธรรมดังกล่าวนี้จะเป็นคุณค่าและเป็นประโยชน์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในกิจการของวัดหรือองค์กรต่าง ๆ ได้ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549)

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเพิ่มพลังศักยภาพแก่อาสาสมัครกัฎยของสมาคมกัฎยคอกข้าง จังหวัดยะลา โดยหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางการเพิ่มพลังศักยภาพแก่อาสาสมัครกัฎยของสมาคมกัฎยคอกข้าง จังหวัดยะลา โดยหลักสังคหวัตถุ 4 และแนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุธรรม อันจะก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาใช้เพิ่มพลังศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับสังคมโดยรวมตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกัฎย สมาคมกัฎยคอกข้าง จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเพิ่มพลังศักยภาพแก่อาสาสมัครกัฎยของสมาคมกัฎยคอกข้าง จังหวัดยะลา โดยหลักสังคหวัตถุ 4” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ภาคสนาม (Field Research) และการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ดำเนินการศึกษาวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา จากเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน หัวหน้าส่วนราชการ ผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา จำนวน 29 คน

2. ศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา

2.2 เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และแหล่งข้อมูลออนไลน์ ที่ได้รับการกลั่นกรองแล้ว

2.3 จัดประเภทของข้อมูลตามหัวเรื่องที่กำหนด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

2.4 เรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะเพื่อการนำเสนอผลของการวิจัย

2.5 จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. แนวคิดการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลาพบว่า สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา ก่อตั้งเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2555 ในชื่อ “กองทุนประชาสงเคราะห์คอกช้าง” ต่อมาจึงจึงมีมติที่ประชุมเพื่อขอจดทะเบียนเป็นสมาคม ซึ่งมีฐานะเป็น นิติบุคคล โดยใช้ชื่อว่า “สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง ยะลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งหน่วยบริการช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ ของหน่วยกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จัดบริการทางการแพทย์ ก่อนส่งโรงพยาบาลได้ตลอด 24 ชั่วโมง ให้บริการผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ ได้รับบริการที่มีมาตรฐานอย่างทันท่วงที เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันถึงความปลอดภัยของประชาชน เมื่อเกิดการเจ็บป่วยฉุกเฉิน และอุบัติเหตุ ลดความพิการ หรือสูญเสีย และลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมและทำให้เกิดความร่วมมือหรือประสานงานที่มีประสิทธิภาพกับโรงพยาบาล มีแนวนโยบายที่มุ่งเน้นให้อาสาสมัครทุกคนยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และให้บริการอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบออกเป็น 5 เขต โดยในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเหตุต่าง ๆ เช่น อุบัติเหตุทางถนน ทำร้ายร่างกาย เพลึงไหม้ เหตุผู้ป่วยฉุกเฉิน รวมถึงอุบัติเหตุอื่น ๆ อาสาสมัครกู้ภัยต้องผ่านการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อเป็นการ

เสริมสร้างสมรรถภาพที่ดี อาสาสมัครก็จำเป็นต้องมีความรู้เบื้องต้นในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดกำลังเจ้าหน้าที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง อาสาสมัครก็จำเป็นต้องรู้จักตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานของการเชื่อมั่นในตนเอง และการเสียสละของเจ้าหน้าที่ก็ เป็นอีกหนึ่งพื้นฐานของจิตใจที่ดีงาม รู้จักการให้มากกว่าการรับ ดูแลผู้ประสบเหตุ ทุกคนอย่างเสมอภาคเหมือนญาติพี่น้อง การช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บให้รอดชีวิต คือ กำลังใจในการ ปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี อาสาสมัครก็มีการเคารพ ความคิดเห็นของผู้อื่น ถือเป็นสิ่งสำคัญ อาสาสมัครก็ต้องมีการประเมินสถานการณ์ มีการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ จากประสบการณ์ของอาสาสมัครผู้ชำนาญงาน และมีการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ ให้มีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา และการทำงานด้านอาสาสมัครก็ทำให้รู้จักการเสียสละ ให้มีความซื่อสัตย์ในหน้าที่ที่ตนเองปฏิบัติ การรู้จักฝึกฝนพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้บาดเจ็บ การปฏิบัติงานตามกฎระเบียบที่ถูกกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจในฐานที่สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง เป็นหน่วยงานเอกชนที่ส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจและความสามัคคีของคนในพื้นที่ ที่เสียสละมาปฏิบัติตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น มีความพร้อม ทำงานด้วยความเสียสละ มีเครือข่ายการทำงานที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ อาสาสมัครกู้ภัยของสมาคมมีความตั้งใจและความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ มีทักษะในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง มีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานด้วยความสามัคคี ให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจโดยไม่มีการเรียกร้องค่าตอบแทน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ของอาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา พอจะสรุปประเด็นปัญหา ในการทำงานได้ดังนี้ คือ 1) ปัญหาการใช้วาจาที่ไม่เหมาะสม 2) ปัญหาการขาดความสามัคคี 3) ปัญหาขาดการอุทิศตนเสียสละ

2. หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธานุญาต

หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า สังคหวัตถุ หมายถึง ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน อันเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กัน มี 4 อย่าง คือ ทาน คือ การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้ คำแนะนำ สั่งสอน และการให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาด ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รัก วาจาซาบซึ่งใจ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน สมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ พูดด้วยความจริงใจ แนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุมีผล เหมาะสมสำหรับกาลเทศะ อตถจริยา คือ ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ให้ความช่วยเหลือด้วยแรงกาย การชวนชวน

ช่วยเหลือกิจการงานต่าง ๆ มีความพอใจเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น ชอบเป็นผู้บริการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และ สมานัตตตา คือ ทำตนเสมอดันเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอเท่าเทียมกัน เป็นกันเอง อหิงสา ศีลสมาธิ รักษาศีล มีความยึดหยุ่น ไม่เอาเปรียบ ตลอดจนวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม มีจิตใจหนักแน่น ไม่โลเล สังคหวัตถุ เป็นแนวทางในการยึดเหนี่ยวน้ำใจของคนให้ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ทำให้การอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน เกิดประสานซึ่งกันและกันให้เป็นไปโดยราบรื่นในทุกสังคม ทุกวงกิจการงาน เกิดความรักสามัคคี และเต็มใจที่จะทำกิจทั้งหลายร่วมกันในสังคมต้องเกื้อหนุนจุนเจือซึ่งกันและกันสังคมนั้น ๆ จึงจะน่าอยู่ คิดต่างได้ แต่ไม่แตกแยก ปัจจุบันมีการนำสังคหวัตถุเป็นแนวคิดเพื่อบริหารงานได้ดี มั่นคง และยั่งยืน

อภิปรายผล

1. แนวคิดการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมกู้ชีพกู้ภัยคอกช้าง จังหวัดยะลา อุบัติเหตุนับเป็นหนึ่งในภัยพิบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมา นับว่าเป็นปัญหาสำคัญของสาธารณสุขที่ทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ พิการ สูญเสียทรัพย์สิน ชีวิตก่อนวัยอันควร ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจกำลังคนในการพัฒนาประเทศชาติ จากสถิติการตายจากอุบัติเหตุของประชากรไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งระบบการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ เรียกว่า ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน รวมทั้งระบบการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ ก่อนถึงโรงพยาบาลระบบการรักษาพยาบาล ผู้บาดเจ็บในโรงพยาบาล และการเป็นโรงพยาบาลในเครือข่าย โดยที่ระบบการช่วยเหลือก่อนถึงโรงพยาบาล ยังพบปัญหาในการ ดำเนินการและการปฏิบัติงาน เนื่องจากโรงพยาบาลที่ให้บริการอุบัติเหตุฉุกเฉิน ขึ้นอยู่กับหลายสังกัด รวมถึงปัญหาการขาดแคลนแพทย์ พยาบาล พนักงนกู้ชีพ ที่มีความเชี่ยวชาญ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพ ผู้ปฏิบัติเป็นอาสาสมัครกู้ภัย ที่มาช่วยในช่วงเวลาที่ตนว่างจากงานประจำ ถึงแม้ว่าอาสาสมัครมีเครื่องมือสื่อสาร และยานพาหนะ ออกทำหน้าที่กู้ภัยช่วยเหลือผู้ประสบภัย แต่อาสาสมัครยังขาดการอบรมอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องของการดูแลและการป้องกันภัย แม้ว่าโรงพยาบาลหรือนักวิชาการ จะพยายามจัดการอบรมฝึกซ้อมให้เนื่องจากอาสาสมัครมีความจำกัดเรื่องเวลาที่ต้องประกอบอาชีพจึงไม่สามารถเข้าร่วมอบรม ทำให้การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บยังขาดประสิทธิภาพซึ่งไม่สอดคล้องกับ สาธิต วงศ์จันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครกู้ภัยเอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัครกู้ภัยเอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

เพศชายมีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 83.87 ด้านอายุของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยามีอายุระหว่าง 21 – 30 ปีมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.86 ด้านอาชีพส่วนใหญ่ของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.86 ด้านระดับการศึกษา พบว่า อาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.21 ด้านรายได้ต่อเดือน พบว่าส่วนใหญ่ของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยามีรายได้ระหว่าง 10,000 – 15,000 บาทจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.66 ด้านระดับขั้นในการปฏิบัติงาน พบว่าส่วนใหญ่ของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีระดับปฏิบัติการที่ระดับ FR (First Responder) จำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 55.91 และด้านภูมิลำเนาของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นคนที่มิภูมิลำเนาในจังหวัดพะเยามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.54 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครกัญญ์เอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมแล้วการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3047 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 หากคิด เป็นรายข้อการมีส่วนร่วม พบว่าการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ย 3.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 2.79 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 ตามลำดับ แยกการมีส่วนร่วมเป็น 3 ด้านประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมด้านวางแผน พบว่า ส่วนใหญ่ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.03 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 ซึ่งการกำหนดแผนงานกิจกรรมการดำเนินงานกัญญ์ในพื้นที่จะเป็นงานของผู้รับผิดชอบได้แก่หัวหน้าหน่วยคณะกรรมการของหน่วย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงานของหัวหน้าหน่วยแต่ละหน่วยกัญญ์ ทางสมาชิกอาสาสมัครกัญญ์ส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมด้านการวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานและการวิเคราะห์แนวทางแก้ปัญหาเฉพาะหน้าขณะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดอยู่ในระดับมากการกำหนดแผนงานกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ จะให้ทางคณะกรรมการกัญญ์แต่ละหน่วยรับผิดชอบตามลำดับ (สาธิต วงศ์จันทร์ , 2558)

2. หลักสังคหวัด 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท หลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีที่กล่าวไว้ในพุทธศาสนาเถรวาท ในแง่ของการมีมิตรสหาย หรือบริวารที่ดีจริง พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงความสำคัญของการมีมิตรสหายที่ดีไว้ในอุปัฏฐาสสูตรว่า “ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดีนี้ เป็นพรหมจรรย์ทั้งสิ้นทีเดียว” แต่การที่จะสร้างมิตรหรือยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลที่เป็นมิตรสหายกันแล้วไว้นั้นก็เป็น

สิ่งที่สำคัญมากเหมือนกัน เพราะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมิตรหรือบริวารเรียกว่าหลักสังคหวัตถุซึ่งมีด้วยกัน 4 ประการ คือ

2.1 ทาน การให้ปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สิ่งของของตนแก่บุคคลอื่น ด้วยเห็นว่าสิ่งของที่ตนเสียสละไปนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้รับ เป็นการแสดงความมีน้ำใจ และเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจของมิตรสหายหรือบริวารไว้ได้ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญการให้ไว้มากมาย เช่น ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก

2.2 ปิยวาจา หรือเปยยวัชชะ การมีวาจาเป็นที่รัก เป็นที่ดูดีมีจิตใจของผู้ฟัง มีวาจาสุภาพอ่อนหวาน ชวนฟัง เป็นวาจาที่ไม่หยาบคายและก่อให้เกิดประโยชน์ การมีปิยวาจานี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการผูกมิตรหรือรักษาน้ำใจมิตร บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นทูตหรือเป็นตัวแทนของ ประเทศในการเจรจาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ จะต้องมีความเทคนิคในการใช้คำพูดอย่างดีเยี่ยม เพราะถ้าหากใช้คำพูดที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้ประชาชนและ ประเทศชาติสูญเสียผลประโยชน์ได้

2.3 อตถจริยา การประพฤติตนเป็นประโยชน์ เช่น การช่วยเหลือผู้อื่น ในเวลาที่จำเป็น ไม่เป็นคณินงดูดายในเมื่อตนเองมีกำลังความสามารถที่พอจะช่วยเหลือได้ ในการผูกสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศก็เช่นเดียวกัน จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักให้การช่วยเหลือในเวลาที่เหมาะสมช่วยเหลือ เช่น เมื่อถึงคราวที่มิตรประเทศต้องประสบกับภัยพิบัติต่าง ๆ ที่ประเทศสัมพันธ์มิตรพอที่จะช่วยเหลือได้ก็ให้ช่วยเหลือตามกำลังความสามารถ เพื่อเป็นการผูกสัมพันธ์ไมตรีหรือแสดงถึงความมีสัมพันธ์ไมตรีอันดีต่อกัน

2.4 สมานัตตตา ความมีตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่คบมิตรเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มิใช่ว่าเมื่อเห็นว่ามิตรหมดประโยชน์สำหรับตนแล้วก็เริ่มห่างเหินหรือเลิกคบไป การคบหามิตรจะต้องคบด้วยความจริงใจ และมีความเสมอต้นเสมอปลายทั้งในยามที่มิตรรุ่งเรืองและในคราวตกต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับ พระภควานาวิสุทธคุณ (เสริมชัย ชยมงคโล) ได้กล่าวถึงสังคหวัตถุ 4 ว่า เป็นหลักธรรมปฏิบัติที่จะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผู้อื่นไว้ได้ คือ สังคหวัตถุ 4 อย่าง ได้แก่ (พระภควานาวิสุทธคุณ (เสริมชัย ชยมงคโล) , 2559) 1) ทาน การให้ปันสิ่งของของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ปันนั้น ย่อมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจแก่ผู้รับ ให้ระลึกนึกถึงความเป็นผู้มีน้ำใจโอบอ้อมอารีของผู้ให้ ผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารีมีน้ำใจ มีจิตใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นอยู่เสมอ ย่อมเป็นที่รักแก่ชนทั้งหลาย คนหมู่มากย่อมคบค้าสมาคมด้วย สมดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก คนหมู่มากย่อมคบหา 2) ปิยวาจา การเจรจาที่อ่อนหวาน คือ วาจาที่ไพเราะสุภาพ อ่อนโยนตามฐานะย่อมเป็นที่ชื่นใจ เป็นที่ประทับใจแก่ผู้ฟังหรือคู่สนทนา ไม่มี

ใครชอบวาจาที่หยาบคาย แข็งกระด้าง หรือวาจาที่ก้าวร้าว ไร้มารยาท ไม่รู้กาลเทศะ และวาจาที่ไม่ไพเราะ ไม่สมฐานะระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและคู่สนทนาด้วย คนเราจะได้ดี หรือถึงความเสื่อมก็ด้วยวาจา เป็นข้อสำคัญประการหนึ่ง โบราณ ท่านจึงกล่าวไว้ว่า ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หมายความว่า วาจาที่ดี สุภาพ ไพเราะอ่อนหวานเป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการครองใจคน และจะได้ดีก็เพราะวาจา 3) อรรถจริยา การประพฤติสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หมายความว่า ความเป็นผู้มีน้ำใจ ไม่นิ่งดูดาย รู้จักสงเคราะห์และช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นให้สำเร็จ รู้จักช่วยกระทำกิจอันเป็น ประโยชน์แก่บุคคลอื่นหรือแก่สังคมส่วนรวมตามความเหมาะสมแก่ฐานะและโอกาส ไม่เป็นคนแล้งน้ำใจ ช่วยใครไม่เป็น คือ ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัวจัดยามที่ผู้อื่นหรือสังคมประสบความทุกข์ เดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือ เช่น ในยามประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ ได้แก่ น้ำท่วม ลมพายุ ไฟไหม้ เป็นต้น ความเป็นผู้มีน้ำใจ ย่อมประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นตามสมควรแก่ฐานะและโอกาส ด้วยเมตตา กรุณา ธรรม เช่นนี้ ย่อมเป็นเครื่องผูกใจหรือเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้อื่น ให้ผูกสมัครรักใคร่ และมีความสัมพันธ์ อันดีต่อกันได้ยั่งยืนนานเป็นอย่างดี ดังมี สุภาษิตคำโบราณว่า ไปบ้านท่านอย่านิ่งดูดาย บั้นวับันควายให้ลูกท่านเล่น แม้ว่าสมัยนี้การบั้นวับันควายให้ลูกท่านเล่นเป็นเรื่องล้าสมัยแล้ว แต่สุภาษิตนี้ก็ยังเป็นอุทาหรณ์ว่า การรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น หรือการประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นเครื่องผูกใจคน เป็นคุณธรรมเครื่องครองใจคนได้ดี ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้อย่างยั่งยืน 4) สมานัตตตา ความเป็นผู้มีตนเสมอ ไม่ถือตัว คือ ความประพฤติปฏิบัติดีต่อผู้อื่น อย่างเสมอต้นเสมอปลาย เมื่อมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้าหรือได้ดีขึ้นไป ก็ไม่ถือตัวหรือทำตัวเย่อหยิ่งกับญาติพี่น้องหรือมิตรสหายเดิมที่เคยคบค้าหรือปฏิบัติดีต่อกัน เคยเคารพนับถือกันอย่างไร ก็คงประพฤติปฏิบัติดีต่อกัน เคารพนับถือกันอยู่อย่างนั้น ความเป็นผู้มีตนเสมอนี้เป็นคุณเครื่องยึดเหนี่ยว จิตใจผู้อื่นไว้ เป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกันได้เป็นอย่างดี สรุปได้ว่า สังคหวัตถุ 4 มีความสำคัญในฐานะที่เป็นหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขสันติ ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือในหมู่คณะจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจและประสานหมู่คณะ เกิดความสามัคคี การผูกมิตรไมตรีกับคนรอบข้างและการเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล ซึ่งกันและกันทำให้เกิดความสามัคคีและเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขในสังคม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

หลักการทำงานเป็นทีม ต้องอาศัยความสามัคคีของสมาชิกอาสาสมัครกุ๊กัยทุกคน อาสาสมัครกุ๊กัยคอกข้างบางคน ไม่รวมมือกันในการทำงานขณะออก

ปฏิบัติงาน เก่งกันในการออกปฏิบัติงาน และเมื่อตนเองไม่พอใจเพื่อนสมาชิก อาสาสมัครก็ภัยด้วยกัน เมื่ออาสาสมัครคนนั้นออกปฏิบัติงานก็จะปฏิเสธที่จะร่วมงานในเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยความคิดเพียงแค่ว่าไม่ถูกใจกัน ทำให้ผลการปฏิบัติงานหรือผลงานออกมาไม่สมบูรณ์ หรือกลายเป็นที่ผู้ที่ปฏิบัติงานคนนั้น หรือ ทีมที่ลงมือปฏิบัติงานต้องรับภาระมากขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยการอบรมปรับปรุงพฤติกรรมของอาสาสมัครภัยคอกข้าง ให้มีความสามัคคีกันมากขึ้น องค์กรก็เปรียบเสมือนเรือที่ต้องมีฝีพายร่วมแรงร่วมใจกันพายเรือให้เคลื่อนที่ไปข้างหน้า หากฝีพายพายไม่พร้อมกัน หรือพายไปคนละทิศละทางโอกาสที่เรือจะเคลื่อนที่ไปข้างหน้าอย่างราบรื่นและรวดเร็วนั้นก็คงไม่มี ดังนั้น การบริหารจัดการคนในองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเครื่องมือสำคัญหนึ่งที่จะสร้างให้องค์กรแข็งแกร่งและสามัคคีขึ้นมาได้ นั่นก็คือ หลักสังคหวัตถุ 4 สังคหวัตถุ เป็นแนวทางในการยึดเหนี่ยวน้ำใจของคนให้รวมกันได้อย่างสงบสุข ทำให้การอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน เกิดประสานซึ่งกันและกันให้เป็นไปโดยราบรื่นในทุกสังคม องค์กรทางสังคม เกิดความรักสามัคคี และเต็มใจที่จะทำกิจทั้งหลายร่วมกันในสังคมต้องเกื้อหนุนหนุนใจซึ่งกันและกันสังคมนั้น ๆ จึงจะน่าอยู่ คิดต่างได้ แต่ไม่แตกแยก จึงควรการนำสังคหวัตถุเป็นแนวคิดเพื่อเสริมสร้างความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและให้บริการได้ดี หน่วยงานหรือองค์กรทุกระดับควรปลูกฝังแนวการเพิ่มพลังศักยภาพในการปฏิบัติงานและการให้บริการโดยหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงาน องค์กร ผู้รับบริการ และสังคมโดยรวม

เอกสารอ้างอิง

- ประกาศนายทะเบียนสมาคม ประจำจังหวัดยะลา เรื่อง จดทะเบียนจัดตั้งสมาคม [สมาคมภัยภัย คอกข้าง]. (2557). *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 131 ตอนที่ 121 ง (13 พฤศจิกายน 2557)*.
- พรทิพย์ โรจนสุนันท์. (2543). *นิติเวชศาสตร์การชันสูตรศพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญูชน.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระภิกษุวิสุทฺธิคุณ (เสริมชัย ชยมงฺคโล). (2559). *หลักธรรมสังคหวัตถุ 4*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิทยา ขาดิบุญชาชัย. (2548). *หลักการ กลวิธี และผลการดำเนินงานโครงการควบคุมอุบัติเหตุจราจร จังหวัดขอนแก่น*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภรณ์.

- สมานใจ ชันทีท้าว. (2547). จริยธรรมของอาสาสมัครในหน่วยกู้ภัย: ศึกษากรณีมูลนิธิร่วมกตัญญู. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สาธิต วงศ์จันทร์ . (2558). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครกู้ภัยเอกชนในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. พะเยา: ยิงดี จำกัด.